

Vyjádření ke krajskému plánu rozvoje sociálních služeb – Praha

Úvodem je třeba podotknout, že Střednědobý plán rozvoje soc. služeb města Prahy na rok 2008 (přípravná fáze) má „být základnou pro řádné zpracování střednědobého plánu pro následující roky“ (str. 3) a že „ze stávajícího základu bude do budoucna vybudován organizační systém umožňující řádný postup tvorby kvalitních střednědobých plánů na další období“ (str. 2).

Obecně je plán zpracován přehledně a strukturovaně. S ohledem na to, že jedná o „nultou“ fázi, je jistě vhodné, že plán obsahuje výhled do budoucna – jak bude plánování na úrovni kraje resp. magistrátu organizováno a deklaraci vůle a zájmu o vybudování uceleného systému plánování.

Vyjádření se zaměřuje na zhodnocení dvou aspektů plánu: a) obsahový soulad výstupů plánu s dohodnutou strukturou výstupů, b) proces zpracování plánu.

a) obsahový soulad výstupů plánu s dohodnutou strukturou výstupů

Sledovanými výstupy jsou:

1) návrh strategie zajišťování služeb v kraji

Strategie poskytování soc. služeb je obsahem hned první kapitoly plánu. V kapitole jsou formulovány priority, přičemž „při stanovování priorit rozvoje soc. služeb hl.m. Prahy se SPRSS v této přípravné fázi neopírá o zjištěné potřeby v oblasti soc. služeb, ale o dostupné aktuálně platné dokumenty“ (str. 3). V rozporu s tím je ovšem tvrzení, že „na základě provedených analýz, zkoumání potřeb a spolupráce s městskými částmi /plán/ formuluje čtyři priority pro rok 2008“ (str. 2). Zároveň je možné se na str. 5 dočíst, že „priority rozvoje soc. služeb pro rok 2008 jsme formulovali na základě: analýzy dokumentů hl.m. Prahy, analýzy priorit a strategií rozvoje soc. služeb městských částí zpracovaných pro roky 2007 a 2008, analýzy stavu plánování soc. služeb správních obvodů, analýzy potřeb uživatelů městských částí, analýzy sociodemografických dat, konzultací s koordinátory komunitního plánování jednotlivých správních obvodů v průběhu zpracování SPRSS“. Bez ohledu na znění a obsah jednotlivých priorit tak hned zpočátku není zcela zřejmé, na základě čeho a kým byly vlastně formulovány, což může na čtenáře působit znedůvěryhodňujícím dojmem. Jak je dále patrné, ze všech čtyřech formulovaných priorit dvě vycházejí z různých dokumentů (usnesení vlády, programové prohlášení Rady hl.m. Prahy, zákon o soc. službách) a u zbylých dvou není jasně řečeno, na základě čeho konkrétně byly identifikovány. Vzhledem k tomu, že na str. 5 se mluví i o dalších podkladech pro stanovení priorit (např. potřeby uživatelů služeb, příp. sociodemografická data), může být překvapující, že z daných priorit je prakticky jen jedna zacílena přímo na rozvoj konkrétních druhů služeb, zatímco ostatní představují spíše systémové kroky. V tomto ohledu by mohlo být užitečné více se věnovat tomu, jak byly priority stanoveny a východiska jejich koncipování jednoznačně popsat, případně se dostatečně zabývat všemi východisky jako plnohodnotnými.

U žádné z priorit nejsou ani často dále v textu vymezeny jednotlivé kroky či opatření, které je nutné pro naplnění priority učinit, mnohdy ani není zřejmé, kdo bude realizátorem a kdo ponese zodpovědnost za plnění priorit. Ačkoli některé z priorit jsou na rozdíl od jejich stručného vymezení na str. 5 a 6 poněkud zevrubněji rozepsány v rámci některých kapitol plánu, u některých priorit ani přes odkazy o jejich specifikaci v dalším textu se čtenář nedozví, co je vlastní konkrétní náplní dané priority (zejm. priorit č.1). Tento nedostatek by jistě bylo možné do budoucna napravit například lepší provázaností mezi prioritami, jejich východisky a popisem a rovněž jejich rozpracováním vč. určení konkrétních potřebných kroků a odpovědných realizátorů.

2) přehled nyní poskytovaných služeb v kraji

Přehled vychází z dostupných zdrojů (žádosti o dotace na rok 2008, přehled služeb podpořených z veřejných zdrojů v roce 2007, žádosti o registrace, elektronický adresář, materiál zpracovaný MCSSP), je zpracován přehledně vč. grafů. Přestože například působnost některých služeb přesahuje hranice Prahy (telefonická krizová pomoc) a žádost o dotaci tedy byla podána na MPSV, pakliže je tato skutečnost známa, není možné považovat takový postup za legitimizující a vedoucí k rezignaci na uvedení poskytované služby do zpracovávaného výčtu. I když se jedná o zdánlivou maličkost, právě na příkladu telefonické krizové pomoci je možné upozornit na potenciální riziko, že se bude pracovat s nepřesnými údaji, což by v důsledku mohlo vést i k závěrům ne zcela korespondujícím s realitou. Podobně zkreslující by mohlo být i zaznamenávání zařízení v jiných místech ČR, která Praha provozuje, bez uvedení vazeb na místní komunitu.

3) potřeby uživatelů v poskytování sociálních služeb

V kapitole popisující potřeby poskytování soc. služeb se uvádí, že „většina správních obvodů hl.m. Prahy využívá při zjišťování potřeb poskytování soc. služeb a následném plánování rozvoje těchto služeb metodu komunitního plánování“ (str. 14). Toto sdělení pak slouží jako východisko pro popis situace v plánování v jednotlivých správních obvodech, kterému je v rámci kapitoly pojednávající o potřebách věnován značný prostor, ač není zřejmé, proč je tomu tak právě v kapitole, jež má pojednávat pouze o potřebách. Jestliže podle výše uvedeného tvrzení většina správních obvodů využívá při zjišťování potřeb uživatelů postupy známé z komunitního plánování, není také zcela zřejmé, z jakého důvodu vychází zjištění potřebnosti sociálních služeb i z programových prohlášení rad městských částí či informací získaných od městských částí (resp. u kterých MČ vychází ze zjišťování zejm. přímo u uživatelů a u kterých z programových prohlášení či jiných informačních zdrojů). Některé v příloze č. VI uvedené priority jednotlivých MČ vůbec nespádají do oblasti soc. služeb. Přestože se zde uvádí, že informace o potřebnosti byly čerpány také z analýz potřeb uživatelů, z tabulky na str. 18 a 19 popisující „priority rozvoje sociálních služeb v jednotlivých městských částech“ není jasné, na základě čeho se vlastně k jednotlivým prioritám dospělo a zda jsou tyto priority totožné se zjištěnými potřebami či co se pod pojmem „priorita“ skrývá. Vzhledem k tomu, že v dané kapitole není ani v náznaku uvedeno, jak se ke zjišťování potřeb (v městských částech) přistupovalo, může čtenář snadno nabýt nejistého dojmu a spíše na úrovni spekulací se domýšlet, jak se došlo k uvedené tabulce s vyznačením jednotlivých druhů služeb v jednotlivých městských částech (=“priorit“) a nakolik lze takto shromážděná data považovat v rámci komunitního plánování za validní a reliabilní. Takový přístup se pak samozřejmě může logicky odrazit například ve formulovaných prioritách, krocích či opatřeních, která tak nemusí vycházet z reálného základu. Do budoucna by mohlo být účelné jednoznačně pojmenovat způsob, jakým se dospělo k určení potřebnosti služeb, jak byly potřeby uživatelů služeb zjišťovány a jasně vymežit, které údaje jsou skutečně založeny na analýze názorů či mínění samotných uživatelů a které nikoli.

Teprve v příloze č. V jsou uvedeny rámcové výsledky z procesu zjišťování potřeb v šesti MČ. Po prostudování výsledků je však na místě zamyslet se nad tím, jakým způsobem se ke zjišťování potřeb (nikoli např. znalosti pojmů z oblasti soc. služeb a jejich jednotlivých druhů) přistupovalo a zvláště promýšlet způsoby oslovení méně „tradičních“ skupin uživatelů a intenzivněji se věnovat zjišťování potřeb u všech cílových skupin uživatelů.

b) proces zpracování plánu

Z materiálu není patrný způsob a proces zpracování plánu, není tedy jasné, kdo a jak plán zpracoval. Zvláště není zřejmé, zda a jakým způsobem se do jeho zpracování zapojili zástupci poskytovatelů sociálních služeb a osob, kterým jsou sociální služby

poskytovány. Z předloženého materiálu lze usoudit, že k zapojení všech stran došlo na úrovni těch městských částí, které plánování realizují, na úrovni kraje resp. magistrátu byl patrně plán zpracován expertním přístupem. Do budoucna lze doufat, že díky podpoře plánování a nastavení celého systému plánování (jak je v plánu také uvedeno) dojde k naplnění principu participace.

Obecně je dále možné konstatovat, že v plánu existuje jen velmi volná vazba mezi určením priorit a dalšími částmi plánu – zvláště potřebami resp. potřebnostmi služeb, sociodemografickými údaji, příp. přehledem poskytovaných služeb nebo přílohami plánu. Čtenář si tak může oprávněně klást otázku, z jakého důvodu jsou vlastně součástí plánu pojednávající o uvedených oblastech v plánu zakomponovány, pakliže priority z nich vycházejí zjevně jen ve velmi malé míře, pokud tak lze vůbec usuzovat.

Ostatní připomínky ke způsobu zpracování plánu resp. jeho jednotlivých částí jsou uvedeny v bodě a).